

Datum:

Mravnost a morálka

- **Mravnost** je takový způsob jednání, který je většinou lidí vnímán jako dobrý, vhodný a správný.
- O lidech, kteří jednají navenek správně, ale ne z čestných úmyslů, říkáme, že jsou **pokrytci**.
- Za mravné tedy považujeme takové jednání, které konáme pro věc samu, ne kvůli svému prospěchu.
- Souhrn mravních zásad a názorů, na to, co je dobré a co je zlé se nazývá **morálka**.
- Nauka a věda o morálce se nazývá **etika**.
- Je důležité usilovat o dobro, žít ohleduplně, pomáhat si navzájem a vědomě si neubližovat.

Mravnost a morálka

/otázky a úkoly/

1. Vysvětli svými slovy, co je mravnost a co je mravné jednání?

2. Uveď příklady mravného jednání ze života.

3. Čím se zabývá etika?

4. Co je podle tebe dobro?

5. Co uděláš, když uvidíš, že někdo ubližuje druhému?

Datum:

Co je mravnost?

- O člověku, který koná dobro, hovoříme jako o mravném.
- Rozhodnout ale, co je dobré a co ne, není vždy zrovna jednoduché.
- Z morálního hlediska nejsou důležité jen činy, ale i úmysly, které k nim vedou.
- V některých situacích ani nelze jednat stoprocentně v souladu s morálkou.
- Někdy je třeba kvůli nepříznivým okolnostem zvolit mezi dvěma zly to menší.
- Bývá i těžko rozeznat dobro. Může nám pomoci naše svědomí.
- Svědomí je vnitřní hlas, který se ozve, když uděláme něco, co bychom neměli.
- Když svědomí opakovaně umlčujeme, ztrácíme lidskost.

Poznámky: Euthanasie: v českém právu nedovolené a jako vražda posuzovatelné usmrcení nevyлéčitelně nemocného ze soucitu, nebo na jeho žádost.

Co je mravnost?

/otázky a úkoly/

1. Napiš, jestli je daná situace morální nebo ne:
Dát pár facek klukovi, který pomlouvá vašeho kamaráda.

Trest smrti

Euthanasie

Napiš, kdy jsi chtěl někomu udělat radost, ale dopadlo to úplně jinak.

2. Napiš, kdy jsi chtěl někomu udělat radost, ale dopadlo to úplně jinak:

3. O jakých lidech se říká, že nemají svědomí?

Datum:

Názory na mravnost v dějinách

- Od počátku lidských dějin člověk poznal, že život je krásný a má smysl jen tehdy, když se navzájem respektujeme, když si pomáháme a máme se rádi.
- Představy o mravném chování vkládali do bájí a mýtů a také pohádek.
- Základy evropské civilizace položila řecká filozofie a římské právo.
- Antika mluví o ctnostech.
- Ctnost je výrazná kladná vlastnost:
 - Rozumnost.
 - Statečnost.
 - Moudrost.
 - Uměřenost-střídmost.
 - Spravedlnost.
- Moudrost čerpáme také z jednotlivých náboženství: buddhismus, hinduismus, judaismus, křesťanství, islám.
- Ateista nevyznává žádné náboženství.

Názory na mravnost v dějinách

/otázky a úkoly/

1. Co je ctnost?

2. Je snadné ctnosti v životě uplatňovat a rozvíjet?

3. Ke každé ctnosti uveď opačnou vlastnost-nectnost?

Datum:

Desatero božích přikázání

Významné mravní zásady položil judaismus - náboženství židovského národa.

Tyto zásady jsou stanoveny v Desateru:

1. Nebudeš mít jiného Boha mimo mne.
2. Nezobrazíš si Boha zpodoběním něčeho, co je na nebi, na zemi ve vodách.
3. Nezneužiješ jména Hospodina, svého Boha.
4. Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý.
5. Cti otce i matku.
6. Nezabiješ.
7. Nesesmilníš.
8. Nepokradeš.
9. Nevydáš proti bližnímu křivého svědectví.
10. Nebudeš dychtit po domě svého bližního.

Desatero božích přikázání

/otázky a úkoly/

1. Napiš, které zásady z desatera jsou aktuální i pro dnešní dobu?

2. Která přikázání podle tebe lidé nejvíce porušují?

Datum:

Svědomy

- Svědomí je tichý a bolestný hlas uvnitř nás.
Často slyšíme: „Jednej podle svého svědomí!“
- Je to vnitřní mravní soud.
Hlas rozumu a odpovědnosti.
- Upozorňuje nás na mravní hodnoty, na které jsme v ten okamžik zapomněli.
- Svědomí k nám často promlouvá jako hlas toho druhého, který nám dává najevo, že nás potřebuje.
Svědomy se ozývá jako výčitka.
Musíme si dát pozor, abychom svědomí neumlčeli.

Svědomy

/otázky a úkoly/

1. Definuji svědomí.

2. Co to znamená, když o někom řekneme - „má černé svědomí“?

3. Proč nesmíme svědomí v sobě umlčet?

Datum:

Mravní rozhodování

- Při mravním rozhodování platí zlaté pravidlo: „Co chceš, aby ti dělali druzí, dělej ty jim. Co nechceš, aby ti dělali, nedělej jim ty. Chtěl bych, aby to, co teď udělám, jednou udělal někdo mně? Jaký by byl svět, kdyby se všichni chovali jako teď já?“
- Lidé jsou různí, některým nevadí to, co vadí nám.
- Mravní hodnoty se shodují s tím, co říká naše svědomí a co všichni považujeme za správné.

- Když nemáme jistotu v tom, co nám svědomí napovídá, nejednejme ukvapeně. Dopřejme si čas a zvažme vše pro a proti.
- Když nemůžeme čekat, zvolme menší zlo.

Mravní rozhodování

/Otázky a úkoly/

1. Napiš příklad situace, kdy člověk musí zvolit menší zlo.

2. Co uděláme v případě, kdy si nejsme jisti, jak se máme zachovat?

3. Co bys nechtěl, aby ti druzí dělali?

4. Udělal jsi někdy vědomě druhému člověku něco špatného?

Datum:

Bereme ohled na přírodu

- Být mravným neznamena jen brát ohled na druhého člověka, ale i na přírodu a jiné tvory.
- Musíme zvažovat, jestli to, co nám nyní přinese užitek, nepoškodí budoucí generace.
- Např.

Těžba dřeva - přináší momentální zisk, ale budoucím generacím zůstane jen zmrzačená krajina.

Problematika třídění odpadu - celých 30% tvoří organický materiál-zbytky jídla, slupky apod. To samo ukazuje na velké plýtvání potravinami. Možnost recyklace organických odpadků je velmi dobrá. Snadno se rozkládají, dají se kompostovat atd.

Dalších 30% odpadu tvoří dřevo. I zde je možnost recyklace výborná.
10% odpadu tvoří sklo, které se téměř beze zbytku recykluje ve sklárnách.
Dalších 10% odpadu tvoří kov, který lze po vytrídění rovněž recyklovat.
Největší problémy jsou s umělou hmotou, látkami a kůžemi.
Musíme se však občansky angažovat pro zachování čisté krajiny naší země.

Bereme ohled na přírodu

/Otázky a úkoly/

1. Co musíme v současné době zvažovat?

2. Uveď příklad.

3. Co dokazuje plýtvání potravinami?

4. Proč musíme odpad třídit?

5. O co usiluje každý mravný člověk?

Datum:

Mravnost ve škole

Škola nás připravuje na budoucí povolání.

K hlavním mravním povinnostem patří poctivá práce a učení.

Ve škole se také učíme spolupracovat a tolerovat se navzájem.

Ve sporných případech musíme najít kompromis, abychom mohli spolupracovat.

- Kompromis – každá strana poněkud ustoupí ze svého stanoviska

Ve škole se často střetáváme s nepoctivostí-opisování, donášení.

Nejhorší jev je ponižování a šikana.

Zde se musí projevit solidarita - jednotný nesouhlas, odmítnutí.

Mravnost ve škole

/Otázky a úkoly/

1. Co je hlavní morální povinností žáka ve škole?

2. Co považuješ za nejhorší jev ve škole?

3. Co je kompromis?

4. Proč je důležitá vzájemná tolerance?

Datum:

Život v obci a státě

- Náš život se odehrává i v obci a státě.
- Potkáváme se s lidmi, kteří jsou stejní jako my, ale i s těmi, co potřebují naši pomoc; zdravíme se, usmíváme se.
- Dokázat svůj zájem o druhé i činem, je naší občanskou povinností.
- Svým chováním vytváříme atmosféru v obci.
- Neoddělitelnou součástí našeho života je politika.
- Podílíme se na ní přes námi zvolené zastupitele.
- Působení veřejně činných lidí bychom měli pozorně sledovat.
- Podporovat ty, kterým, jde o veřejné dobro, a odvolávat ty, kterým jde pouze o vlastní moc a obohacování.

- I sebelepší demokratická společnost se může stát prostorem, kde pokvete zločinnost, krádeže a násilí, když k tomu budeme lhostejní.

Život v obci a státě

/Otázky a úkoly/

1. Kde se odehrává náš život?

2. S jakými lidmi se setkáváme?

3. Co je naší občanskou povinností?

4. Co je neoddělitelnou součástí našeho života?

5. Proč bychom měli sledovat působení veřejně činných lidí?

Datum:

Žijeme v Evropě

- Žijeme ve světě, který se skládá z pěti obydlých světadílů.
- Protože je svět vzájemně propojený, musíme všichni spolupracovat.
- Žádná vzdálenost není tak velká, aby se bída, hlad, ztráta lidskosti netýkali nás všech.
- Dnešní svět je rozdělen na bohatý Sever-Severní Amerika a Evropa- a chudý Jih- Jižní Amerika, Afrika a Indie.
- Jsme také spojeni s přírodou, naší planetou a celým vesmírem.
- Když se špatně zachováme k přírodě, příroda se obrátí proti nám.
- Technická touha po zisku má tragický dopad na přírodu.

- Stará buddhistická moudrost přikazuje neubližovat živým bytostem.
- Ve svém životě bychom se měli vyvarovat všeho, co škodí ekologicky.

Žijeme v Evropě

/Otázky a úkoly/

1. Z kolika obydlých kontinentů se skládá náš svět?

2. Jak je dnešní svět rozdělen?

3. Co se stane lidem, když se budou špatně chovat k přírodě?

4. Co přikazuje stará buddhistická moudrost?

Datum:

Svoboda a zodpovědnost

Svoboda je slovo, které má více významů.

- Řekneme-li, že je někdo svobodný, může to znamenat, že není ve vězení nebo, že se ještě neoženil.
- Základní význam slova svoboda je ten, že můžeme jednat podle svého rozumu a svědomí.
- Svoboda je schopnost rozhodovat se a jednat podle vlastního přesvědčení a svědomí.
- Svoboda a rozum nás odlišují od ostatních tvorů; jsou vlastní pouze člověku.
- Někteří lidé jsou líní a nevzdělání, nemají svůj vlastní názor, nechají se vláčit reklamami.
- Proto bychom se měli snažit být co nejvíce vzdělání, neboť vlastní názor a vlastní rozum nám ke svobodě pomáhají.

Svoboda a zodpovědnost

/Otázky a úkoly/

1. Jaké významy má slovo svoboda?

2. Jaký je základní význam slova svoboda?

3. Co nás odlišuje od ostatních tvorů?

4. Jací lidé se nechají vláčet reklamami?

5. Proč se musíme snažit být co nejvíce vzdělaní?

Datum:

Hranice svobody

- Nemůžeme si dělat svobodně, co se nám líbí.
- Máme však možnost volby - můžeme se svobodně rozhodovat.
- Za svá rozhodnutí pak neseme zodpovědnost.
- Musíme si zodpovědět důsledky svého jednání.
- Odpovědný člověk přizná a napraví svou chybu.
- Moje svoboda se nesmí střetnout se svobodou druhého.
- Musíme být tolerantní.
- Někdy musíme za svobodu i bojovat.
-

Hranice svobody

/Otázky a úkoly/

1. Můžeme si dělat, co se nám zlíbí? Zdůvodni.

2. Co znamená, že máme možnost volby?

3. Co neseme za svá rozhodnutí?

4. Co přizná odpovědný člověk?

5. S čím se nesmí střetnout moje svoboda?

6. Uveď příklad tolerance.

7. Kdy naši předkové bojovali za svobodu?

Datum:

Morálka a právo

Pravidla, která vyplývají z práva, jsou zákony.

Vyhlašuje je parlament.

Zákony vymezují práva a povinnosti občanů.

Zákony chrání občany.

Ten, kdo porušuje zákony, je odsouzen a potrestán.

Zákony na rozdíl od mravních norem vymezují dolní mez, za kterou člověk nesmí jít.

Morálka chce od člověka víc.

Ukazuje k horní mezi, k ideálu, k němuž by se měl člověk přiblížit.

Morálka a právo

/Otázky a úkoly/

1. Co jsou zákony?

2. Kdo vyhlašuje zákony?

3. Co vymezují práva a zákony?

4. Co se stane s tím, kdo porušuje zákony?

5. Jakou mez vymezují zákony?

6. Co chce od člověka morálka?

Datum:

Právo a mravnost

Právo by mělo být mravné.

Může se stát, že ti, co mají moc, se dohodnou na nemravných a nespravedlivých zákonech.

Například protižidovské zákony v nacistickém Německu.

Nespravedlivé a nelidské zákony nesmíme poslouchat.

Protože právo a zákony vytvářejí lidé, mohou je také upravit nebo zrušit.

U morálky tomu tak není.

Vytvořily ji generace našich předků, je součástí tradice a kultury.

Právo a mravnost

/Otázky a úkoly/

1. Jaké by mělo být právo?

2. Co se může stát?

3. Uveď příklad.

4. Musíme dodržovat nespravedlivé zákony?

5. Kdo vytvořil morálku?

Datum:

O různosti lidí

Každý člověk je individualita, je nezaměnitelný, svérázný.

Každý má své představy o světě, své životní postoje a cíle.

Žijeme v pestrém světě.

Odlišnost jiných lidí je pro nás velmi důležitá a velmi nás obohacuje.

To platí i pro různé národy.

Je velmi nebezpečné se domnívat, že soulad

v mezilidských vztazích je možný jen tehdy, když budou všichni lidé stejní.

Lidé se však liší morálkou a slušností.

Neslušnost nesmíme tolerovat.

Proto si lidé v každé společnosti stanoví pravidla, která jsou pro všechny závazná.

Říkáme jim společenské normy.

Souhrn těchto norem se nazývá společenský řád.

O různosti lidí

/Otázky a úkoly/

1. Proč je každý člověk individualita?

2. Proč je pro nás odlišnost lidí důležitá?

3. Co je pro lidstvo velmi nebezpečné?

4. Jakou odlišnost nesmíme tolerovat?

5. Co jsou společenské normy?

6. Co je společenský řád?

Datum:

Měřítko společenských norem

Hledání spravedlnosti se odvíjí od představy, jakou hodnotu má lidský život.

Ve starověkých státech platilo, že když někdo urozený zabil příslušníka svého stavu, byl potrestán přísněji, než kdyby zabil příslušníka stavu nižšího.

Z toho plyne, že život urozeného člověka měl vyšší hodnotu.

Když někdo zabil otroka, byl potrestán kvůli škodě, která vznikla jeho vlastníkově.

Otrok byl považován za cenný pracovní stroj.

Žádnou cenu v antickém Řecku a Římě neměly děti.

Jejich otec je mohl beztrestně zabít.

Měřítko společenských norem

/Otázky a úkoly/

1. Od čeho se odvíjí hledání spravedlnosti?

2. Co platilo ve starověkých dobách?

3. Co z toho plyne?

4. Co se stalo tomu, kdo zabil otroka?

5. Za co byl otrok považován?

6. Jakou cenu měly v antickém Řecku děti?

Datum:

Volnost, rovnost, bratrství

Teprve v novověkých dějinách si lidé začali uvědomovat, že spravedlivé uspořádání společnosti je možné jen tehdy, pokud každý člověk má právo:

- žít

- být svobodný
- být rovnoprávný s jinými lidmi
- vlastnit majetek

Jen takové zákony a takový společenský řád, které uznávají a chrání tato přirozená práva, jsou spravedlivé.

Z těchto myšlenek vycházejí dvě revoluce.

- Americká-1776
- Francouzská-1789

Zakotvily přirozená práva lidí.

Lidé se rodí a zůstávají v právech rovni.

Volnost, rovnost, bratrství

/Otázky a úkoly/

1. Kdy si lidé začali uvědomovat spravedlivé uspořádání společnosti?

2. Za jakých podmínek je společnost spravedlivá?

3. Které revoluce vycházejí z těchto myšlenek?

Datum:

O svobodě a svobodách

Můžeme být svobodní jen ve vztahu k druhým a spolu s nimi.

Svobodný je ten, komu nikdo nebrání ve výběru životních cílů.

Tyto cíle může svobodně naplňovat.

Druzí nesmějí jednat tak, aby nás svou činností omezovali nebo ohrožovali.

Existuje celá řada svobod:

- svoboda domovní

- svoboda názoru
- osobní svoboda
- svoboda pohybu-svoboda volit

Uplatnění práva předpokládá od druhých lidí aktivní chování.

Z našeho práva mohou pro druhé vyplývat povinnosti.

Svoboda nám sama o sobě nezaručuje ani vysokou úroveň, ani štěstí.

Vytváří základní předpoklady pro to, abychom toho vlastním úsilím dosáhli.

O svobodě a svobodách

/Otázky a úkoly/

1. Kdy můžeme být svobodní?

2. Kdo je svobodný?

3. Jak nesmějí jednat druzí?

4. Jaké znáš svobody?

5. Co předpokládá uplatnění práva?

6. Co musíme udělat pro osobní štěstí a vysokou životní úroveň?

Datum:

Práva a svobody

Základní práva a svobody jsou tak důležité, že je třeba je uvést v zákonech a mezinárodních smlouvách.

Státy, které se zavázaly je dodržovat, musí svému závazku dostát.

Stát se tak přihlašuje ke dvěma obecným zásadám.

První je ochrana proti zvlí druhých lidí i státu.

Druhá je ta, že žádný představitel státní moci nesmí své postavení zneužít.

Lidské právo-přisluší všem lidem bez rozdílu.

Občanské právo-přisluší jen občanům daného státu.

Azyl je právo, které se přiznává výhradně těm, kteří nejsou občany daného státu. Je to útočiště.

Práva a svobody

/Otázky a úkoly/

1. Čím se vyznačují základní práva a svobody?

2. Proč je vhodné, aby stát přiznal přirozeným právům a svobodám psanou podobu?

3. Jaký je rozdíl mezi lidskými a občanskými právy?

4. Jakému účelu slouží právo azylu?

Datum:

Dokumenty, které upravují lidská práva a svobody

- Listina základních práv a svobod-upravuje základní práva a svobody v České republice, byla přijata v roce 1991.
- Všeobecná deklarace lidských práv- byla přijata Valným shromážděním OSN v roce 1948, 10. prosince

80 práv a svobod

Práva na ochranu soukromí člověka

Práva politická

Práva hospodářská

Práva sociální a kulturní

- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

1950

členské státy Rady Evropy

- Evropský soud pro lidská práva-orgán, který umožňuje obyvatelům členských států Rady Evropy dovolat se mezinárodní ochrany i proti vlastnímu státu.

- Závěrečný akt Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě-1975 v Helsinkách-evropské státy se zde zavázaly dodržovat lidská práva

Nenáleží do mezinárodních smluv

- Charta 77 - skupina odpůrců komunistického režimu-bývalý prezident České republiky-Václav Havel

Dokumenty, které upravují lidská práva a svobody

/Otázky a úkoly/

1. Jak se jmenuje listina, která upravuje základní práva a svobody?

2. Kdy byla přijata v České republice?

3. Kým a kdy byla přijata Všeobecná deklarace lidských práv?

4. Jaká práva obsahuje?

5. Co umožňuje Evropský soud pro lidská práva?

6. Kdo působil v Chartě 77?

Datum:

Lidská práva v soukromém životě

Právo na život je základní právo člověka.

Právo na osobní svobodu - člověk dobrovolně a nezávisle na druhých volí varianty vlastního počínání.

Ochrana před otroctvím a nucenými pracemi- jsou země, kde člověka proti takovému nebezpečí nechrání.

Nedotknutelnost osoby-člověk je chráněn před vším, co by narušilo jeho tělesné a duševní zdraví.

Svoboda pohybu - člověk se může svobodně pohybovat po území státu, ve kterém žije a svobodně cestovat do jiných zemí.

Svoboda pobytu - člověk má možnost usadit se na kterémkoliv místě dle své volby.

Právo uzavřít manželství a založit rodinu. Máme svobodu ve volbě partnera, svobodnou volbu, zda s ním vstoupíme do manželství a zda s ním budeme mít děti.

Lidská práva v soukromém životě

/Otázky a úkoly/

1. Které je základní právo člověka?

2. Co obsahuje právo na osobní svobodu?

3. Co znamená svoboda pohybu?

4. Co znamená svoboda pobytu?

5. Máme svobodu ve volbě partnera?

Datum:

Práva a svobody v soukromém životě - pokračování

Právo na ochranu lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a jména-jedná se o ochranu před pomluvami a šířením nepravd.

Právo na soukromí - chrání důvěrné, čistě osobní oblasti našeho života.

Domovní svoboda-prostory, které obýváme, jsou chráněny před vstupem cizích osob.

Listovní tajemství - chrání soukromý obsah sdělení, která si vyměňujeme.

Svoboda názoru-nikdo nemá právo zjišťovat proti naší vůli, co si myslíme.

Svoboda náboženského vyznání-je chráněno naše náboženské cítění a projevy.

Právo na majetek - každý potřebujeme k uspokojování životních potřeb určitý majetek.

Nikdo nám nesmí naše vlastnictví upírat.

Právo a svobody v soukromém životě-pokračování

/Otázky a úkoly/

1. Před čím nás chrání právo na ochranu lidské důstojnosti?

2. Co nám zaručuje právo na soukromí?

3. Co znamená domovní svoboda?

4. Co nám zaručuje svoboda názoru?

5. Co nám zaručuje svoboda na majetek?

Datum:

Lidská a občanská práva ve veřejném životě

Tato práva se týkají jedincova vztahu ke státu.

Jsou to tato práva:

Právo na spravedlivý soud - o případné vině a trestu musí jednat nezávislý soud.

Tento soud musí rozhodovat spravedlivě. Musí nás vyslechnout, musíme mít obhájce, musí nás pokládat za nevinného až do vynesení rozsudku.

Právo volit a být volen

Naše názory projevujeme prostřednictvím svých zástupců, které si volíme ve svobodných volbách.

Do zastupitelských sborů můžeme také kandidovat.

Svoboda projevu - můžeme veřejně hlásat své názory.

Svoboda tisku, svoboda vyhledávat, přijímat a šířit informace-potřebujeme informace, které nám umožní rozhodovat se správně.

Právo sdružovací nám umožňuje zakládat dobrovolná sdružení a spolky a jejich prostřednictvím ovlivňovat veřejné mínění.

Právo zakládat politické strany – můžeme založit politickou stranu.

Právo shromažďovací-můžeme se shromáždit k veřejnému vyjadřování svých názorů.

Právo petiční- můžeme spolu s dalšími občany napsat písemnou žádost k orgánům, ty mají povinnost na tuto petici odpovědět.

Lidská a občanská práva ve veřejném životě

/Otázky a úkoly/

1. Co nám zaručuje právo na spravedlivý soud?

2. Jak projevujeme v demokratickém státě své názory?

3. Co nám zaručuje svoboda projevu?

4. Co nám umožňuje svoboda tisku?

5. Co nám zaručuje právo sdružovací?

Datum:

Hospodářská, sociální a kulturní práva

Ve společnosti existuje určitá přirozená nerovnost-malé děti, staří lidé, postižení lidé potřebují pomoc dospělých, zdravých lidí.

Tito lidé mají právo na sociální zabezpečení.

Právo na ochranu zdraví zaručuje lidem základní lékařskou péči.

Právo na vzdělání zaručuje dětem získat bezplatně základní a středoškolské vzdělání.

Práva národnostních menšin znamená, že každý má právo přihlásit se ke své národnosti.

Mají právo na vzdělání v mateřském jazyce.

Dále mají právo užívat mateřský jazyk v úředním styku.

Stát musí dále podporovat kulturní aktivity menšin.

Hospodářská, sociální a kulturní práva

/Otázky a úkoly/

1. Které skupiny lidí v naší společnosti potřebují pomoc dospělých?

2. Co zaručuje právo na ochranu zdraví?

3. Co zaručuje právo na vzdělání?

4. Jaká práva mají národnostní menšiny?

Datum:

Práva dětí

Děti jsou skupina osob, která potřebuje zvláštní péči.

Úmluva o právech dítěte

Valné shromáždění OSN-1989

Specifická práva

Vyrůstat v rodinném prostředí

Rodičovskou péči

Zajištění bezpečí

Právo na jméno

Právo na volný čas

Právo na hry

Právo spolurozhodovat o své budoucnosti

Práva dětí

/Otázky a úkoly/

1. Která skupina osob vyžaduje zvláštní péči?

2. Který dokument práva dětí uzákoňuje?

3. Napiš sedm specifických práv dětí.

Datum:

Co tvoří náš domov

Domov je místo, kde se cítíme bezpečně.

Domov je naše rodina.

K harmonickému domovu patří-vzájemná ohleduplnost, tolerance, společná práce.

Rozvíjíme zde své vazby s lidmi, kteří jsou nám nejdražší-rodice, sourozenci, prarodiče, životní partner, vlastní děti.

K našemu domovu se přimyká takzvaný širší domov.

Ten sdílíme s dalšími lidmi.

Naše město, naše vlast.

Co tvoří náš domov

/Otázky a úkoly/

1. Co je náš domov?

2. Co patří k harmonickému domovu?

3. Kteří lidé jsou nám nejbližší?

4. Co je širší domov?

Datum:

Planeta Země-náš nejširší domov

Naším nejširším domovem je celá naše zeměkoule.

Celý svět je úzce propojen.

Je chybou si myslet, že to co se děje na druhém konci světa, se nás netýká.

Bráníme-li demokracii a mír kdekoli, vždy tím bráníme i svůj domov.

Země není pouze planetou lidí.

Žijeme na ní s dalšími živými tvory.

Každý živočich a každá rostlina je právoplatným obyvatelem této planety.

Planeta Země-náš nejširší domov

/Otázky a úkoly/

1. Co je naším nejširším domovem?

2. Co je chybou si myslet?

3. Kdy bráníme svůj domov?

4. Kdo všechno je platným obyvatelem této planety?

Datum:

Velké a malé problémy

Od rána neustále musíme řešit nějaké problémy.

Rodiče řeší problémy rodinné.

Vláda, prezident, poslanci Parlamentu řeší problémy celé republiky.

Organizace spojených národů řeší problémy celého světa.

Problémy jsou součástí života.

Jejich řešení představuje způsob, jakým žijeme.

Největší radost nám přináší pocit, že jsme něco zvládli.

Velké a malé problémy

/Otázky a úkoly/

1. Kdo řeší rodinné problémy?

2. Kdo řeší problémy celé republiky?

3. Jaké problémy řeší OSN?

4. Co představuje řešení problémů?

Datum:

Globální ekologické problémy

Globální problémy jsou celosvětové.

Nejzávažnější jsou ekologické.

Ekologie je věda o životním prostředí.

Globální oteplování podnebí- roztání ledovců na pólech, zvýšení vodní hladiny, záplavy. Příčinou je zvýšená koncentrace oxidu uhlíku v atmosféře, skleníkový efekt, (propouští sluneční paprsky dovnitř, ale zabraňuje vyzařování tepla ven).

Celková změna podnebí.

Extrémní výkyvy počasí-mimořádná vedra, dlouhotrvající deště.

Zmenšování ozonové vrstvy v atmosféře. Ozonová vrstva brání pronikání zhoubných ultrafialových paprsků, způsobujících rakovinu kůže.

Zvýšená koncentrace přízemního ozonu. Vzniká v důsledku exhalací. Je velmi škodlivý.

Znečišťování řek a moří. 244 milionů obyvatel nemá přístup k pitné vodě. Obrovská je osobní spotřeba vody ve vyspělých zemích.

Znečišťování ovzduší. Ničí lesy.

Kácení lesů. Prales v Latinské Americe-v Brazílii.

Sycení půdy chemickými látkami, její vyplavování do řek a moří.

Rozsáhlé skládky.

Globální ekologické problémy

/Otázky a úkoly/

1. Jaké jsou globální ekologické problémy?

2. Které jsou nejzávažnější?

3. Co je ekologie?

4. Co způsobuje globální oteplování podnebí?

5. Co způsobuje zmenšování ozonové vrstvy?

6. Jaký důsledek má znečišťování řek a moří?

Datum:

Globální společenské problémy

Přelidnění-pravěcí lidé dokázali zdvojnásobit svůj počet asi za tisíc let.

Zdvojnásobení současných sedmi miliard lidí lze očekávat v nejbližší době.

Počet obyvatelstva – populace roste o 92 milionů lidí za rok.

Zvětšování rozdílu životní úrovně na bohatém Severu a chudobném Jihu.

Zatímco se lidé ve vyspělých zemích zbytečně přejídají a plýtvají energií, převážná část obyvatelstva v rozvojových zemích žije za hranicí chudoby, hladoví a umírá. Každé třetí dítě na světě je podvyživené.

Negramotnost-neznalost čtení a psaní, každý čtvrtý člověk na Zemi neumí číst a psát.

Problémy rasové a náboženské.

Nebezpečí válek.

Otupění, ztráta soucitu, neochota si pomáhat-krize lidstva.

Globální společenské problémy

/Otázky a úkoly/

1. Za jak dlouho dokázali zdvojnásobit svůj počet pravěcí lidé?

2. Za jak dlouho lze očekávat zdvojnásobení současných sedmi miliard?

3. Vysvětli rozdíl mezi bohatým Severem a chudobným Jihem.

4. Co je negramotnost?

5. Kolik lidí na Zemi neumí číst a psát?

Datum:

Svět přírody

Živočichové se ve svém vývoji postupně přizpůsobují životním podmínkám.

Země vznikla před 4 600 miliony let.

Život na zemi před 3600 miliony let.

Homo sapiens se vyvinul před 100 000 lety.

- Celé dějiny si promítneme do jednoho kalendářního roku.

1. leden bude vznik Země, 31. prosinec-současnost.

Nejstarší známky života se objevili 21. března.

26. července se objevil kyslík v atmosféře.

10. listopadu se objevili mnohobuněční živočichové v oceánech.

25. listopadu se objevili první živočichové na pevnině.

12. prosince se objevili dinosauři.

26. prosince vyhynuli.

O půl osmé ráno 31. prosince se vyvíjeli nejstarší předchůdci člověka.

Člověk druhu Homo sapiens vznikl 31. prosince ve 23 hodin 49 minut.

Starověk začal až těsně před půlnocí ve 23 hodin 59 minut 34 vteřin.

Během zbylých 26 vteřin člověk dokázal vybudovat civilizaci, naučil se létat do kosmu, vytvořil prostředky, pomocí nichž může celou zeměkouli zničit.

- I když je člověk na zemi tak krátce, považuje ji za své vlastnictví a způsobuje vymírání jiných živočišných druhů. Divné, že?

Svět přírody

/Otázky a úkoly/

1. Kdy vznikla Země?

2. Kdy vznikl život na Zemi?

3. Kdy se vyvinul Homo sapiens?

4. Jak dlouhou dobu vzhledem k celému vývoji buduje člověk civilizaci?

5. Co za tu dobu dokázal?

6. Za co se člověk považuje?

Datum:

Přeměna a úprava životních podmínek

Touto cestou se vydal člověk.

Člověk není biologicky uzpůsoben pro určité přesně vymezené přírodní prostředí.

Dokáže však přežít téměř všude díky své tvořivosti.

Tam, kde byla krutá zima, oblékl kožešiny, vystavěl obydlí, zavedl zatápění.

Tam, kde bylo sucho, vybudoval zavlažovací kanály.

V souboji se zvířaty místo tesáků vymyslel šíp a oštěp.

Potom myslel již dopředu - sestrojil past.

Neuměl plavat jako ryba- vynalezl člun.

Člověk se stal obyvatelem celého světa a vládcem všech živočichů.

Člověk zdokonaluje dále - zakládá pole, staví cesty, buduje města a vesnice.

Ukrajuje stále větší kousky z životního prostředí ostatním živočichům.

Dějiny člověka jsou dějinami vytlačování ostatních živočichů z jejich přirozeného prostředí.

Přeměna a úprava životních podmínek

1. Proč člověk dokáže přežít téměř všude?

2. Jak si poradil v oblastech, kde byla krutá zima?

3. Jak si poradil v oblastech, kde bylo sucho?

4. Jak člověk zdokonaluje své prostředí nadále?

5. Co se přitom děje?

6. Jak lze definovat dějiny člověka?

Datum:

Svět kultury:

Do světa kultury patří všechno, co člověk vytvořil.

Nástroje, veškeré lidské vědění, automobil, vyšlechtěná jablona, věda, umění.

Člověk však stále zůstává součástí přírody.

Příroda je předpokladem kultury-poskytuje vzduch, vodu, potravu, energii a prostor.

Člověk má své základní biologické potřeby-jíst, odpočívat, rozmnožovat se,...

Každou biologickou potřebu upravil kulturně.

Svět přírody sdílíme s ostatními živými tvory.

Svět kultury je naší vlastní vymožeností.

Svět kultury
/Otázky a úkoly/

1. Co patří do světa kultury?

2. Co je předpokladem kultury?

3. Jaké jsou základní biologické potřeby člověka?

4. S kým sdílíme svět přírody?

5. Co je svět kultury?

Datum:

Kultura proti přírodě

Dříve člověk cítil, že je s přírodou spjat mnoha pouty a nechtěl je zprerhat.

Časem člověk nabyl pocit, že si může brát z přírody, cokoliv potřebuje.

Tento vztah člověka k přírodě je založen na sobeckosti.

Lidská kultura se neobejde bez přírody.

Příroda pro svou existenci kulturu vůbec nepotřebuje.

Musíme změnit kulturu tak, aby přestala být vůči přírodě nepřátelská.

Datum:

Kultura proti přírodě

/Otázky a úkoly/

1. Co člověk cítil dříve?

2. Jaký pocit nabyl člověk časem?

3. Na čem je založen takový vztah člověka k přírodě?

4. Bez čeho se neobejde lidská kultura?

5. Jak musíme kulturu změnit?

Datum:

Život v tradiční společnosti

Dříve měli lidé velmi mnoho starostí, trápení a bídy.

Přesto byli šťastnější a vyrovnanější.

Byli skromní, nekladli si vysoké cíle.

Považovali svůj život za dobře prožitý, když se dožili ve zdraví určitého věku, měli střechu nad hlavou a neměli hlad.

Snažili se dobře vychovat své děti.

Radovali se z drobných darů-svátečního oblečení, lepšího jídla, z povídání po večerech.

Jejich život měl řád.

Povolání se dědilo z otce na syna.

Práce byla těžká.

Společnost, v níž lidé žijí uvedeným způsobem života, který se předává z pokolení na pokolení, se nazývá společnost tradiční.

Život v tradiční společnosti

/Otázky a úkoly/

1. Proč byli dříve lidé šťastnější?

2. Kdy považovali svůj život za dobře prožitý?

3. Z čeho se radovali?

4. Jak si vybírali povolání?

5. Co je tradiční společnost?

Datum:

Život v moderní společnosti

Rozvoj techniky, průmyslu a měst přispěl k tomu, že se život urychlil a změnil.

Rolníci se stěhují do měst a mění se v dělníky.

Pracují za mzdu.

Neviděli výsledek své práce a nemohli na ni být pyšní.

Práci člověk považuje za nutné zlo.

Člověku již nestačilo život prostě žít, ale chtěl si užít rozkoší, prožitků, potěšení, zábavy.

Všude kolem je spousta lákavých věcí.

Lidé si již nejsou tak blízcí.

Společnost založená na průmyslové výrobě a na námezdní práci, společnost, v níž se život rychle mění, se nazývá společnost moderní.

Život v moderní společnosti

/Otázky a úkoly/

1. Co způsobilo to, že se život urychlil a změnil?

2. Kam se stěhují rolníci?

3. Za co pracují?

4. Jak chce život prožít moderní člověk?

5. Čím se vyznačuje moderní společnost?

Datum:

Konzumní společnost

Po druhé světové válce dospěla společnost na Západě do stádia, kdy vysokou životní úroveň má většina obyvatel.

Lidé musí i nadále pracovat, ale mnohem více aktivity věnují tomu, jak co nejpříjemněji konzumovat výsledky své práce.

Společnost založená na ustavičném konzumu nového a nového zboží se nazývá společnost konzumní.

Konzumují se nejen potraviny a věci denní spotřeby, ale i filmy, televize, zábava.

Konzumují se i lidské vztahy.

Vztahy se rozpadají, protože konzumně myslící lidé myslí jen na svůj prospěch.

Takové povrchní vztahy jen prohlubují pocit osamocení a beznaděje.

Konzumní společnost je společností obrovského plýtvání.

Konzumní společnost

/Otázky a úkoly/

1. Do jakého stádia dospěla společnost na Západě po druhé světové válce?

2. Čemu lidé věnují mnohem více aktivity?

3. Na čem je založena konzumní společnost?

4. Co všechno se konzumuje?

5. Proč se rozpadají vztahy?

6. Jaká je konzumní společnost?

Datum:

Masová kultura

Lidé v konzumní společnosti se chovají podobně.

- Uznávají stejné hodnoty.
- Líbí se jim stejné věci.
- Podléhají stejné módě.
- Je zde šířena reklama.
- Konzumenti nejsou originální.
- Vytvářejí masu.

Kultura založená na masovém konzumu zboží se nazývá masová kultura.

Uspokojování povrchních lidských rozmarů štěstí nepřináší.

Lidé se odnaučili bavit se sami.

Objevila se nová profese - bavič.

Největší uspokojení lidem přináší pocit, že něco dovedou a jsou potřební pro druhé.

Masová kultura

/Otázky a úkoly/

1. Jak se chovají lidé v konzumní společnosti?

2. Co uznávají?

3. Co se jim líbí?

4. Čemu podléhají?

5. Co je zde šířeno?

6. Jaká profese se objevila?

7. Co přináší lidem největší uspokojení?

Datum:

Řešení globálních problémů

Musíme posilovat a prohlubovat lidskou solidaritu.

Naše planeta za určitých předpokladů dokáže uživit mnohem více obyvatel než v současnosti.

Lidí stále přibývá a zdroje surovin se vyčerpávají.

Máme šanci rozvíjet ekologické zemědělství.

Můžeme šetřit pitnou vodou-dát přednost sprchování, pořídit si úsporné splachování na WC.

Můžeme šetřit obaly-nevyhazovat nepoškozený papír z vánočních dárků, nebrat si zbytečně plastové tašky, ale pořídit si jednu látkovou. Existuje spousta předmětů z plastu, které použijeme jen jednou, a potom budou stovky let znečišťovat naše životní prostředí.

Šetřit můžeme i energií-používat pokličky při vaření, úsporné varné konvice, dobré těsnění v oknech, budeme jezdit vlakem.

Musíme třídit odpad, který se dá recyklovat-dát znovu do oběhu.

Řešení globálních problémů

/Otázky a úkoly/

1. Co musíme udělat především?

2. Jaké zemědělství můžeme rozvíjet?

3. Jak můžeme šetřit pitnou vodou?

4. Jak můžeme šetřit obaly?

5. Jak můžeme šetřit energií?

6. Proč musíme třídit odpad?

Datum:

Technika k dobrému či zlému?

Slovo technika pochází z řečtiny a znamená zručnost, dovednost.

Technika není špatná, záleží na člověku, k čemu ji použije.

Technika umožnila člověku bránit se proti mrazu, hladu nemocím.

Průvodním jevem však bylo ničení přírody.

Technika je stále energeticky náročnější.

Naděje je v biotechnologii-způsob výroby založený na procesech, které jsou přírodě vlastní.

Uhlí, nafta, plyn se jednou vyčerpají a nedají se obnovit.

Musíme využít sluneční záření, energii větru, vodních toků.

Především však musíme změnit svůj životní styl a žebříček hodnot.

Technika k dobrému či zlému?

/Otázky a úkoly/

1. Odkud pochází slovo technika?

2. Co znamená?

3. Co umožnila technika člověku?

4. Co bylo původním jevem?

5. V čem je naděje?

6. Co musíme využít?

Datum:

Pozor na zevšeobecňující slůvka

Je třeba si dávat velký pozor na zevšeobecňující slůvka-každý, všichni.

Tato slůvka jsou v mezilidských vztazích nebezpečná.

Poukazují na netolerantnost toho, kdo je používá.

V každém národě a v každé skupině se najdou lidé nečestní a zlí a na druhé straně lidé dobří.

Vyjádríme-li odsudek vůči všem, vždy někomu křivdíme, jsme netolerantní a měli bychom se nad sebou zamyslet.

Pozor na zevšeobecňující slůvka

/Otázky a úkoly/

1. Na jaká slůvka si musíme dát pozor?

2. Uveď příklady.

3. Na co tato slůvka poukazují?

4. Jací lidé se najdou v každém národě?

5. Proč nesmíme vyjádřit odsudek proti všem?

Datum:

Náboženská nesnášenlivost

Mezi základní lidská práva patří svoboda vyznání.

V naší republice může každý občan svobodně vyznávat jakoukoliv víru.

Nesmí to být ale náboženská sekta, která vymývá lidem mozek a nabádá je jednat v rozporu s Ústavou ČR.

Nebylo tomu vždy tak.

Naše země má s náboženskou netolerancí velké zkušenosti.

V celé Evropě se vedla kvůli náboženskému přesvědčení ničivá třicetiletá válka.

Náboženská nesnášenlivost

/Otázky a úkoly/

1. Co patří mezi základní lidská práva?

2. Jaké náboženství může vyznávat každý občan naší republiky?

3. Co však nesmí vyznávat?

4. Jaká válka se vedla v Evropě kvůli náboženskému přesvědčení?

Antisemitismus

Antisemitismus je nenávisť k židovskému národu.

Židovský národ je příslušníkem semitské rasy.

Vyznává své vlastní náboženství-judaismus.

Živnou půdou byly falešné pověry, lidská zřítelnost.

Zrůdnost antisemitismu vyvrcholila ve fašistických koncentračních táborech, kde zahynulo 6 milionů Židů.

Antisemitismus

/Otázky a úkoly/

1. Co je antisemitismus?

2. Jaké rasy je židovský národ?

3. Jaké vyznává náboženství?

4. Co bylo živnou půdou k nenávisti vůči Židům?

5. Kdy vyvrcholila tato nenávisť?

6. Kolik Židů zahynulo?

Datum:

Ideologická nesnášenlivost

Ideologie je souhrn názorů na společnost, život, celý svět.

Vytváří si ho určitá skupina lidí na základě svých mocenských zájmů.

Ideologie si všechny lidi rozděluje na přátele a nepřátele.

Dává se přednost jedné straně před druhou, před všeobecným zájmem.

Nejhorším projevem je třídní nenávisť rozšířená komunistickými režimy.

Ideologická nesnášenlivost

/Otázky a úkoly/

1. Co je ideologie?

2. Kdo si ji vytváří?

3. Jak rozděluje ideologie lidi?

4. Co je nejhorším projevem?
